Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 23. januára 2020*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Vnútorný trh s elektrinou – Smernica 2009/72/ES – Článok 3 – Ochrana spotrebiteľa – Článok 37 – Povinnosti a právomoci regulačného orgánu – Mimosúdne riešenie sporov – Pojem ‚strana' – Právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu regulačného orgánu – Sťažnosť podaná odberateľom elektriny v domácnosti proti podniku, ktorý je prevádzkovateľom distribučnej sústavy elektriny"

Vo veci C-578/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd, Fínsko) zo 7. septembra 2018 a doručený Súdnemu dvoru 14. septembra 2018, ktorý súvisí s konaním začatým na návrh

Energiavirasto

za účasti:

A,

Caruna Oy,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory E. Regan, sudcovia I. Jarukaitis (spravodajca), E. Juhász, M. Ilešič a C. Lycourgos,

generálny advokát: E. Tančev,

tajomník: C. Strömholm, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 19. júna 2019,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Energiavirasto, v zastúpení: N. Kankaanrinta,

– A, osobne,

– fínska vláda, v zastúpení: H. Leppo a J. Heliskoski, splnomocnení zástupcovia,

– maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér a Z. Wagner, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: fínčina.

– holandská vláda, v zastúpení: M. Bulterman a M. de Ree, splnomocnené zástupkyne,

– Európska komisia, v zastúpení: M. Huttunen a O. Beynet, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 24. októbra 2019,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 37 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 55).

2 Tento návrh bol podaný v rámci konania začatého na návrh Energiavirasto (Energetický úrad, Fínsko), ktorého predmetom je skutočnosť, že tento orgán odmietol priznať A postavenie strany v konaní vedenom proti podniku Caruna Oy, ktorý je prevádzkovateľom distribučnej sústavy elektriny, v nadväznosti na sťažnosť, ktorú podal A.

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenia 37, 42, 51 a 54 smernice 2009/72 stanovujú:

„(37) … Energetickým regulátorom by sa rovnako mala udeliť právomoc… zabezpečova[ť]… úpln[ú] účinnos[ť] opatrení na ochranu spotrebiteľov. …

(42) Všetky priemyselné odvetvia a obchod [Európskej únie], vrátane malých a stredných podnikov a všetci občania Únie, ktorí majú hospodárske výhody z vnútorného trhu, by tiež mali mať možnosť využívať vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, najmä odberatelia elektriny v domácnosti… Títo odberatelia by tiež mali mať právo na voľbu, spravodlivosť, zastupovanie svojich záujmov a mechanizmy urovnávania sporov.

…

(51) Záujmy spotrebiteľov by mali byť stredobodom tejto smernice a hlavnou zodpovednosťou elektroenergetických podnikov by mala byť kvalita služieb. Existujúce práva spotrebiteľov sa musia posilniť a zaručiť a mali by byť transparentnejšie. Ochrana spotrebiteľa by mala zabezpečiť, aby všetci spotrebitelia v širšom meradle [Únie] mali úžitok z konkurenčného trhu. Členské štáty alebo, ak tak ustanoví členský štát, regulačné orgány, by mali presadzovať práva spotrebiteľov.

…

(54) Dostupnosť efektívnych prostriedkov urovnávania sporov pre všetkých spotrebiteľov zaručuje väčšiu ochranu spotrebiteľa. Členské štáty by mali zaviesť rýchle a efektívne postupy na vybavovanie sťažností.“

4 Článok 1 tejto smernice znie takto:

„Táto smernica ustanovuje spoločné pravidlá výroby, prenosu, distribúcie a dodávky elektriny spolu s ustanoveniami týkajúcimi sa ochrany spotrebiteľa s cieľom zlepšiť a integrovať konkurenčné trhy s elektrinou v [Únii]. … Stanovuje tiež povinnosti univerzálnej služby a práva spotrebiteľov elektriny a objasňuje požiadavky týkajúce sa hospodárskej súťaže.“

5 Článok 2 uvedenej smernice, nazvaný „Vymedzenie pojmov“, najmä uvádza, že „na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:… ‚odberateľ elektriny v domácnosti‘ je odberateľ, ktorý nakupuje elektrinu pre vlastnú spotrebu v domácnosti, okrem obchodných a profesionálnych činností“.

6 Článok 3 tej istej smernice, nazvaný „Povinnosti služby vo verejnom záujme a ochrana spotrebiteľa“, stanovuje:

„…

7. Členské štáty prijmú náležité opatrenia na ochranu koncových odberateľov a zabezpečia najmä, aby existovali dostatočné záruky na ochranu zraniteľných odberateľov. … Zabezpečia vysoký stupeň ochrany spotrebiteľa, najmä vzhľadom na transparentnosť týkajúcu sa zmluvných podmienok, všeobecných informácií a mechanizmov na urovnávanie sporov. … Tieto opatrenia musia zahŕňať opatrenia uvedené v prílohe I, aspoň pokiaľ ide o odberateľov elektriny v domácnosti.

…

13. Členské štáty zabezpečia, aby existoval nezávislý mechanizmus, ako napríklad ombudsman pre odvetvie energetiky alebo orgán zastupujúci spotrebiteľov, na účinné vybavovanie sťažností a mimosúdne urovnávanie sporov.“

7 Článok 36 smernice 2009/72, nazvaný „Všeobecné ciele regulačného orgánu“, stanovuje:

„Regulačný orgán pri plnení regulačných úloh uvedených v tejto smernici prijíma v rámci svojich povinností a právomocí ustanovených v článku 37 a v prípade potreby aj po konzultácii s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi vrátane orgánov v oblasti hospodárskej súťaže a bez toho, aby boli dotknuté ich právomoci, všetky primerané opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov:

…

g) … pomáhať pri zabezpečovaní ochrany spotrebiteľov;

…“

8 Článok 37 tejto smernice, nazvaný „Povinnosti a právomoci regulačného orgánu“, stanovuje:

„1. Regulačný orgán má tieto povinnosti:

…

b) zabezpečovať, aby prevádzkovatelia prenosových a distribučných sústav, a prípadne aj vlastníci sústav, ako aj všetky elektroenergetické podniky, dodržiavali svoje povinnosti vyplývajúce z tejto smernice a iných príslušných právnych predpisov [Únie] vrátane tých, ktoré sa týkajú cezhraničných záležitostí;

…

j) monitorovať… sťažnost[i] odberateľov elektriny v domácnosti…;

…

n) spolu s ostatnými príslušnými orgánmi pomáhať pri zabezpečovaní toho, aby opatrenia na ochranu spotrebiteľa vrátane opatrení uvedených v prílohe I boli efektívne a aby sa presadzovali;

…

2. Pokiaľ tak členský štát ustanovil, monitorovacie povinnosti podľa odseku 1 môžu vykonávať aj iné orgány ako regulačný orgán. Informácie zistené v rámci tohto monitorovania sa v takom prípade čo najskôr poskytnú regulačnému orgánu.

…

3. Ak bol podľa článku 13 určený nezávislý prevádzkovateľ sústavy, regulačný orgán okrem plnenia svojich povinností stanovených v odseku 1 tohto článku:

…

b) … koná ako orgán na urovnanie sporov medzi nezávislým prevádzkovateľom sústavy a vlastníkom prenosovej sústavy v súvislosti so sťažnosťami ktorejkoľvek strany podanej podľa odseku 11;

…

4. Členské štáty zabezpečia, aby regulačné orgány mali právomoci, ktoré im umožňujú vykonávať povinnosti uvedené v odsekoch 1, 3 a 6 efektívne a rýchlo. Na tento účel má regulačný orgán minimálne tieto právomoci:

…

e) má náležité práva vykonávať vyšetrovanie a príslušné právomoci vydávať pokyny pri urovnávaní sporov na základe odsekov 11 a 12.

5. V prípade, že bol prevádzkovateľ prenosovej sústavy určený podľa ustanovení kapitoly V, regulačnému orgánu sa okrem úloh a právomocí, ktoré mu boli uložené podľa odsekov 1 a 4 tohto článku, zveria minimálne tieto úlohy a právomoci:

…

c) konať ako orgán na urovnanie sporov medzi vertikálne integrovaným podnikom prevádzkovateľom prenosovej sústavy v súvislosti so sťažnosťami predloženými podľa odseku 11;

…

11. Každá strana, ktorá podá sťažnosť na prevádzkovateľa prenosovej alebo distribučnej sústavy v súvislosti s povinnosťami prevádzkovateľa podľa tejto smernice, sa môže s touto sťažnosťou obrátiť na regulačný orgán, ktorý koná ako orgán na urovnanie sporu a vydá rozhodnutie do dvoch mesiacov od doručenia sťažnosti. Táto lehota sa môže predĺžiť o dva mesiace, ak regulačný orgán požaduje ďalšie informácie. Takto predĺžená lehota sa môže ďalej predĺžiť so súhlasom sťažovateľa. Rozhodnutie regulačného orgánu je záväzné, pokiaľ sa nezruší v odvolacom konaní.

12. Každá strana, na ktorú sa vzťahuje rozhodnutie o metodikách prijaté podľa tohto článku a ktorá má v tejto súvislosti právo podať sťažnosť, alebo v prípade, že má regulačný orgán povinnosť konzultovať navrhnuté tarify alebo metodiky, môže najneskôr do dvoch mesiacov, alebo v kratšej lehote, ak tak stanovia členské štáty, od uverejnenia rozhodnutia alebo návrhu na rozhodnutie podať sťažnosť a požiadať o preskúmanie. Takáto sťažnosť nemá odkladný účinok.

…

15. Sťažnosťami uvedenými v odsekoch 11 a 12 nie je dotknuté vykonávanie práv na odvolanie podľa práva [Únie] a/alebo vnútroštátneho práva.

16. Rozhodnutia, ktoré prijímajú regulačné orgány, sú plne odôvodnené a opodstatnené a umožňujú súdne preskúmanie. Rozhodnutia sú verejne dostupné, pričom zachovávajú dôvernosť citlivých obchodných informácií.

17. Členské štáty zabezpečia, aby boli na vnútroštátnej úrovni vhodné mechanizmy, v rámci ktorých môže strana dotknutá rozhodnutím regulačného orgánu podať odvolanie na subjekt nezávislý od zúčastnených strán a od akejkoľvek vlády.“

9 Príloha I k smernici 2009/72 sa zaoberá opatreniami na ochranu spotrebiteľov. Najmä z bodu 1 písm. d) tejto prílohy vyplýva, že opatrenia uvedené v článku 3 tejto smernice majú za cieľ umožniť odberateľom vybrať si medzi rôznymi spôsobmi platieb, ktoré ich nesmú neprimerane diskriminovať. Navyše bod 1 písm. f) uvedenej prílohy spresňuje, že opatrenia uvedené v článku 3 uvedenej smernice majú odberateľom zabezpečiť, aby „mali prospech z transparentných, jednoduchých a nenákladných postupov na vybavenie sťažností. Konkrétne majú všetci spotrebitelia právo na primeranú kvalitu služieb a vybavovanie sťažností zo strany svojho poskytovateľa elektroenergetických služieb. Takéto postupy mimosúdneho urovnávania sporov musia umožňovať, aby sa spory urovnávali spravodlivo a rýchlo, podľa možnosti do troch mesiacov, pričom ak je to opodstatnené, musia zabezpečovať systém odškodnenia a/alebo kompenzácie. Mali by, vždy keď je to možné, byť v súlade s odporúčaním Komisie 98/257/ES z 30. marca 1998 o zásadách uplatniteľných na orgány zodpovedné za mimosúdne urovnanie spotrebiteľských sporov [Ú. v. ES L 115, 1998, s. 31]“.

Fínske právo

10 Podľa § 5 laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) [zákon o dozore nad trhom s elektrinou a plynom (590/2013), ďalej len „zákon o dozore“] je úlohou Energetického úradu dohľad nad dodržiavaním predpisov a úradných nariadení vnútroštátneho práva a práva Únie uvedených v § 2 tohto zákona, ako aj plnenie ostatných úloh, ktoré mu zveruje právna úprava uvedená v tomto § 2.

11 Podľa § 6 ods. 1 bodu 13 zákona o dozore je úlohou Energetického úradu v rámci jeho činnosti ako národného regulačného orgánu v zmysle predpisov práva Únie týkajúcich sa oblasti elektriny a plynu prispievať k tomu, aby sa zabezpečila efektivita a realizovanie opatrení na ochranu spotrebiteľa, ktoré sa týkajú trhu s elektrinou a plynom.

12 V § 57 ods. 2 sähkömarkkinalaki (588/2013) [zákon o trhu s elektrinou (588/2013), ďalej len „zákon o trhu s elektrinou“] sa uvádza, že prevádzkovateľ distribučnej sústavy musí spotrebiteľom ponúkať rozličné spôsoby platby na zaplatenie faktúr za distribúciu elektriny. V ponúkaných alternatívach nesmú byť nekalé podmienky alebo podmienky diskriminujúce rozličné skupiny zákazníkov.

13 V § 106 ods. 2 zákona o trhu s elektrinou sa uvádza, že Energetický úrad je zodpovedný za dohľad nad dodržiavaním tohto zákona, predpisov a úradných nariadení vydaných na jeho základe, ako aj nad dodržiavaním rozhodnutí o schválení vydaných na základe tohto zákona. Podľa tohto ustanovenia je

dozor upravený osobitne v zákone o dozore. Podľa odseku 4 tohto § 106 dohliada kuluttaja-asiamies (spotrebiteľský ombudsman, Fínsko) nad zákonnosťou podmienok zmlúv (zmluvy o dodávke elektriny) uvedených v kapitole 13 uvedeného zákona z hľadiska ochrany spotrebiteľa.

14 V súlade s § 114 zákona o trhu s elektrinou je možné proti rozhodnutiu Energetického úradu vydanému na základe zákona o trhu s elektrinou podať opravný prostriedok podľa postupov stanovených v hallintolainkäyttölaki (586/1996) [správny súdny poriadok (586/1996)]. § 5 ods. 1 tohto poriadku stanovuje, že „rozhodnutím, proti ktorému je možné podať sťažnosť“ sa myslí „opatrenie, ktorým sa rozhodlo vo veci alebo ktorým bola vec zamietnutá ako neprípustná“, zatiaľ čo jeho § 6 ods. 1 stanovuje, že proti rozhodnutiu môže podať sťažnosť ten, voči komu rozhodnutie smeruje alebo na koho práva, povinnosti alebo záujmy má bezprostredný vplyv.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

15 A, ktorý je odberateľom elektriny v domácnosti, uzavrel zmluvu o dodávke elektriny s podnikom, ktorý je prevádzkovateľom distribučnej sústavy elektriny, teraz Caruna. Dňa 5. septembra 2013 zaslal e-mailom žiadosť Energetickému úradu, v ktorej ho požiadal o overenie, či je spôsob fakturácie praktizovaný týmto podnikom v súlade so zákonom o trhu s elektrinou, osobitne s § 57 ods. 2 tohto zákona, ktorý vyžaduje, aby prevádzkovateľ distribučnej sústavy ponúkol zákazníkovi rôzne spôsoby platby faktúr za distribúciu elektriny, a to v súlade s prílohou I bodom 1 písm. d) smernice 2009/72. Po preskúmaní zákonnosti tohto spôsobu fakturácie Energetický úrad vydal 31. marca 2014 rozhodnutie, podľa ktorého Caruna neporušila § 57 ods. 2 zákona o trhu s elektrinou a nie je potrebné prijať žiadne opatrenia. V tomto rozhodnutí bol A označený ako „osoba, ktorá podala žiadosť o vyšetrovanie“.

16 Rozhodnutím z 28. apríla 2014 Energetický úrad zamietol ako neprípustnú sťažnosť, ktorú A podal proti uvedenému rozhodnutiu z 31. marca 2014, ako aj žiadosť A o priznanie postavenia strany v konaní. A tak podal na Helsingin hallinto-oikeus (Správny súd Helsinki, Fínsko) opravný prostriedok s návrhom, aby mu bolo priznané postavenie strany v konaní vo veci prejednávanej týmto orgánom, aby boli zrušené rozhodnutia vydané týmto orgánom 31. marca 2014 a 28. apríla 2014 a aby bola vec vrátená uvedenému orgánu na nové rozhodnutie. Rozsudkom z 23. mája 2016 sa týmto návrhom vyhovelo.

17 Energetický úrad podal proti tomuto rozsudku odvolanie na vnútroštátny súd, Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd, Fínsko), pričom tvrdil, že na základe skutočnosti, že A sa naň obrátil so žiadosťou o vyšetrovanie, mu nevzniká postavenie strany, pokiaľ ide o rozhodnutie, ktoré vydáva, ani právo podať opravný prostriedok proti tomuto rozhodnutiu.

18 Vnútroštátny súd uvádza, že musí rozhodnúť o otázke, či má A právo podať na vnútroštátny súd opravný prostriedok proti rozhodnutiu Energetického úradu o neprijatí opatrení voči podniku, ktorý je prevádzkovateľom sústavy.

19 Tvrdí, že judikatúra vnútroštátnych súdov podporuje stanovisko Energetického úradu, podľa ktorého mal A vo veci samej len postavenie iniciátora a nemal právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu tohto orgánu.

20 Pri neexistencii judikatúry Súdneho dvora a definície pojmu „strana“ v smernici 2009/72 sa však pýta, či sa má jej článok 37 vykladať v tom zmysle, že odberateľa elektriny v domácnosti, ktorý je vo vzťahu s podnikom, prevádzkovateľom sústavy, a ktorý sa domnieva, že bol ako spotrebiteľ poškodený z dôvodu spôsobu fakturácie praktizovaného týmto podnikom, pričom sa obrátil na regulačný orgán, možno kvalifikovať ako „stranu“ v zmysle tohto ustanovenia a podať na súd opravný prostriedok proti rozhodnutiu prijatému týmto orgánom o neprijatí opatrení voči uvedenému podniku.

21 Za týchto okolností Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 37 smernice… 2009/72… vykladať v tom zmysle, že osoba, ktorá je spotrebiteľským zákazníkom podniku prevádzkovateľa sústavy a ktorá na národný regulačný orgán podala podnet na začatie konania týkajúceho sa podniku prevádzkovateľa sústavy, sa má považovať za ‚dotknutú stranu' v zmysle odseku 17 citovaného článku, ktorá je dotknutá rozhodnutím regulačného orgánu a tým oprávnená podať na vnútroštátny súd opravný prostriedok proti rozhodnutiu národného regulačného orgánu týkajúcemu sa podniku prevádzkovateľa sústavy?

2. Ak sa osoba označená v prvej otázke nemá považovať za ‚dotknutú stranu' v zmysle článku 37 smernice 2009/72, má spotrebiteľský zákazník v postavení, v akom sa nachádza osoba, ktorá podala opravný prostriedok vo veci samej, právo – vyplývajúce z práva Únie na nejakom inom právnom základe – zúčastniť sa prejednania ňou podaného návrhu na zavedenie nejakého opatrenia, resp. dať vec preskúmať vnútroštátnemu súdu, alebo sa táto otázka spravuje vnútroštátnym právom?"

O prejudiciálnych otázkach

22 Svojimi dvoma otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 37 smernice 2009/72 vykladať v tom zmysle, že ukladá členským štátom povinnosť priznať regulačnému orgánu právomoc riešiť spory medzi odberateľmi elektriny v domácnosti a prevádzkovateľmi sústavy a v dôsledku toho priznať odberateľovi elektriny v domácnosti, ktorý tomuto orgánu adresoval sťažnosť proti prevádzkovateľovi sústavy, postavenie „strany" v zmysle tohto ustanovenia a právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu prijatému uvedeným orgánom v nadväznosti na túto sťažnosť.

23 Podľa článku 1 smernice 2009/72 je cieľom tejto smernice ustanoviť spoločné pravidlá výroby, prenosu, distribúcie a dodávky elektriny spolu s ustanoveniami týkajúcimi sa ochrany spotrebiteľa s cieľom zlepšiť a integrovať konkurenčné trhy s elektrinou v Únii. V tomto rámci článok 3 tejto smernice určuje najmä povinnosti členských štátov, pokiaľ ide o ochranu spotrebiteľov, vrátane povinností týkajúcich sa vybavovania sťažností a mimosúdne urovnávanie sporov, zatiaľ čo článok 37 tejto smernice definuje povinnosti a právomoci regulačného orgánu.

24 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora pri výklade ustanovenia práva Únie je potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a cieľ sledovaný právnou úpravou, ktorej je súčasťou (rozsudky z 19. júla 2012, A, C-33/11, EU:C:2012:482, bod 27, a z 15. marca 2017, Al Chodor, C-528/15, EU:C:2017:213, bod 30).

25 V tomto prípade, pokiaľ ide o znenie článku 37 smernice 2009/72, treba konštatovať, že medzi povinnosťami a právomocami, ktoré minimálne musí vnútroštátny regulačný orgán mať podľa článku 37 ods. 4 písm. e) a článku 37 ods. 5 písm. c) tejto smernice, sú uvedené náležité práva vykonávať vyšetrovanie a príslušné právomoci vydávať pokyny pri urovnávaní sporov na základe článku 37 ods. 11 a 12 uvedenej smernice, ako aj povinnosť konať ako orgán na urovnanie sporov medzi vertikálne integrovaným podnikom a prevádzkovateľom prenosovej sústavy v súvislosti so sťažnosťami predloženými podľa článku 37 ods. 11 tej istej smernice.

26 Toto ustanovenie stanovuje, že každá strana, ktorá podá sťažnosť na prevádzkovateľa prenosovej alebo distribučnej sústavy v súvislosti s povinnosťami prevádzkovateľa podľa tejto smernice, sa môže s touto sťažnosťou obrátiť na regulačný orgán, ktorý koná ako orgán na urovnanie sporu a vydá rozhodnutie do dvoch mesiacov od doručenia sťažnosti, pričom túto lehotu možno v určitých prípadoch predĺžiť. Rozhodnutie tohto orgánu je záväzné, pokiaľ sa nezruší v odvolacom konaní. Pokiaľ ide o článok 37 ods. 12 smernice 2009/72, tento článok upravuje postup umožňujúci každej strane, na ktorú sa

vzťahuje rozhodnutie o metodikách prijaté podľa článku 37 tejto smernice a ktorá má v tejto súvislosti právo podať sťažnosť, alebo v prípade, že má regulačný orgán povinnosť konzultovať navrhnuté tarify alebo metodiky, podať sťažnosť a požiadať o preskúmanie.

27 Navyše článok 37 smernice 2009/72 v odsekoch 15 až 17 stanovuje, že sťažnosťami uvedenými v odsekoch 11 a 12 tohto článku nie je dotknuté vykonávanie práv na odvolanie podľa práva Únie alebo vnútroštátneho práva, že rozhodnutia, ktoré prijímajú regulačné orgány, musia byť plne odôvodnené a opodstatnené, aby umožňovali súdne preskúmanie, a že členské štáty zabezpečia, aby boli na vnútroštátnej úrovni vhodné mechanizmy, v rámci ktorých môže strana dotknutá rozhodnutím regulačného orgánu podať odvolanie na subjekt nezávislý od zúčastnených strán a od akejkoľvek vlády.

28 Zo všetkých týchto ustanovení vyplýva, že regulačný orgán má právomoc orgánu pre mimosúdne riešenie sporov, ak sa zaoberá sťažnosťou podanou podľa článku 37 ods. 11 a 12 smernice 2009/72, a že strany týchto sporov majú právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu prijatému týmto orgánom v nadväznosti na túto sťažnosť, ak sa ním rozhodlo v ich neprospech.

29 Treba však konštatovať, že tieto ustanovenia nespresňujú, či táto právomoc zahŕňa právomoc rozhodovať spory medzi odberateľmi elektriny v domácnosti a prevádzkovateľmi sústavy, a že pojem „strana“ alebo „dotknutá strana“ uvedený v článku 37 smernice 2009/72 táto smernica nedefinuje, takže znenie tohto článku 37 neumožňuje stanoviť, či tento pojem zahŕňa odberateľa elektriny v domácnosti, ktorý podal sťažnosť proti prevádzkovateľovi sústavy pre porušenie ustanovení tejto smernice, a v dôsledku toho, či tento typ sporu nevyhnutne patrí do právomoci týkajúcej sa mimosúdneho riešenia sporov, ktorú musia členské štáty zveriť regulačnému orgánu.

30 V tejto súvislosti treba po prvé poznamenať, že článok 37 ods. 1 písm. b) smernice 2009/72, ktorým sa regulačnému orgánu ukladá povinnosť zabezpečovať, aby prevádzkovatelia prenosových a distribučných sústav, a prípadne aj vlastníci sústav, ako aj všetky elektroenergetické podniky, dodržiavali svoje povinnosti vyplývajúce z tejto smernice a iných príslušných právnych predpisov Únie, neodkazuje na právomoc regulačného orgánu riešiť spory.

31 Po druhé v žiadnom z ustanovení článku 37 smernice 2009/72, ktoré odkazujú na právomoc regulačného orgánu riešiť spory, sa neodkazuje na spory medzi odberateľmi elektriny v domácnosti a prevádzkovateľmi sústavy. Platí to osobitne v prípade článku 37 ods. 3 písm. b), v ktorom sa výslovne uvádzajú spory medzi nezávislým prevádzkovateľom sústavy a vlastníkom prenosovej sústavy, článku 37 ods. 4 písm. e), ktorý upravuje práva vykonávať vyšetrovanie, a článku 37 ods. 5 písm. c), ktorý sa týka sporov medzi vertikálne integrovaným podnikom a prevádzkovateľom prenosovej sústavy.

32 Po tretie článok 37 smernice 2009/72 vo svojom odseku 1 písm. j) ukladá regulačnému orgánu povinnosť monitorovať sťažnosti odberateľov elektriny v domácnosti a vo svojom odseku 1 písm. n) spolu s ostatnými príslušnými orgánmi pomáhať pri zabezpečovaní toho, aby opatrenia na ochranu spotrebiteľa vrátane opatrení uvedených v prílohe I k tejto smernici boli efektívne a aby sa presadzovali. Článok 37 ods. 2 tejto smernice stanovuje, že pokiaľ tak členský štát ustanovil, monitorovacie povinnosti podľa odseku 1 tohto článku môžu vykonávať aj iné orgány ako regulačný orgán.

33 Pokiaľ ide o kontext, do ktorého patrí článok 37 smernice 2009/72, a cieľ sledovaný právnou úpravou, ktorej je súčasťou, treba po prvé zdôrazniť, že odôvodnenia 42, 51 a 54 tejto smernice stanovujú, že na odberateľov elektriny v domácnosti sa musia vzťahovať mechanizmy riešenia sporov, že záujmy spotrebiteľov sú stredobodom uvedenej smernice, že členské štáty alebo, ak to členský štát stanoví, regulačné orgány musia dbať na dodržiavanie práv spotrebiteľov, že dostupnosť efektívnych prostriedkov urovnávania sporov pre všetkých spotrebiteľov zaručuje väčšiu ochranu spotrebiteľa a že členské štáty musia zaviesť rýchle a efektívne postupy na vybavovanie sťažností.

34 Po druhé, ako bolo pripomenuté v bode 23 tohto rozsudku, cieľom smernice 2009/72 je podľa jej článku 1 najmä zaviesť ustanovenia týkajúce sa ochrany spotrebiteľov a definovať práva spotrebiteľov elektriny. Článok 3 tejto smernice tak upravuje povinnosti členských štátov s cieľom zabezpečiť ochranu spotrebiteľov. Vo svojom odseku 7 im ukladá povinnosť zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov, najmä pokiaľ ide o mechanizmy na urovnávanie sporov. Opatrenia, ktoré majú členské štáty prijať v tomto ohľade podľa tohto ustanovenia a prílohy I k uvedenej smernici, na ktorú odkazuje, majú podľa bodu 1 písm. f) tejto prílohy odberateľom zabezpečiť, aby mali prospech z transparentných, jednoduchých a nenákladných postupov na vybavenie sťažností, pričom takéto postupy mimosúdneho urovnávania sporov musia umožňovať, aby sa spory urovnávali spravodlivo a rýchlo. Na tento účel článok 3 ods. 13 smernice 2009/72 členským štátom ukladá povinnosť zabezpečiť, aby existoval nezávislý mechanizmus, ako napríklad ombudsman pre odvetvie energetiky alebo orgán zastupujúci spotrebiteľov, na účinné vybavovanie sťažností a mimosúdne urovnávanie sporov.

35 Po tretie, pokiaľ ide o regulačný orgán, odôvodnenie 37 smernice 2009/72 stanovuje, že energetickým regulátorom by sa mala udeliť právomoc prispievať k úplnej účinnosti opatrení na ochranu spotrebiteľov. Článok 36 tejto smernice, ktorý definuje všeobecné ciele tohto orgánu, stanovuje, že tento orgán musí prijímať v rámci svojich povinností a právomocí ustanovených v článku 37 uvedenej smernice a v prípade potreby aj po konzultácii s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi a bez toho, aby boli dotknuté ich právomoci, všetky primerané opatrenia na dosiahnutie cieľov stanovených v tomto článku. Medzi týmito cieľmi je v článku 36 písm. g) tej istej smernice uvedený cieľ pomáhať pri zabezpečovaní ochrany spotrebiteľov.

36 Zo žiadneho ustanovenia smernice 2009/72, ktoré boli uvedené v bodoch 34 a 35 tohto rozsudku, ani zo žiadneho iného ustanovenia tejto smernice nevyplýva, že by členské štáty boli povinné priznať regulačnému orgánu s vylúčením akéhokoľvek iného orgánu právomoc týkajúcu sa mimosúdneho riešenia sporov medzi odberateľmi elektriny v domácnosti a elektroenergetickými podnikmi, osobitne prevádzkovateľmi sústavy.

37 Naopak na jednej strane odôvodnenie 51 a článok 36 písm. g) smernice 2009/72 potvrdzujú, ako to uviedol generálny advokát v bode 42 svojich návrhov, že cieľ, ktorý bol touto smernicou stanovený vo vzťahu k regulačnému orgánu, spočíva v povinnosti pomáhať spolu s ostatnými príslušnými orgánmi pri zabezpečovaní toho, aby opatrenia na ochranu spotrebiteľa vrátane vybavovania sťažností boli efektívne a aby sa presadzovali, a že členské štáty môžu poveriť povinnosťami týkajúcimi sa práv spotrebiteľov buď regulačný orgán alebo iné orgány.

38 Na druhej strane, pokiaľ ide presnejšie o povinnosť členských štátov zaviesť nezávislý mechanizmus na zabezpečenie účinného vybavovania sťažností a mimosúdne riešenie sporov, z článku 3 ods. 13 smernice 2009/72 a použitia znenia „ako napríklad ombudsman pre odvetvie energetiky alebo orgán zastupujúci spotrebiteľov“ výslovne vyplýva, že uskutočnenie výberu orgánu zodpovedného za riešenie sporov medzi spotrebiteľmi a elektroenergetickými podnikmi prináleží členským štátom.

39 Zo všetkých týchto konštatovaní vyplýva, že členské štáty môžu priznať právomoc týkajúcu sa mimosúdneho riešenia sporov medzi odberateľmi elektriny v domácnosti a elektroenergetickými podnikmi inému orgánu, ako je regulačný orgán, pokiaľ je určený orgán v súlade s odôvodnením 54 a článkom 3 ods. 7 a 13, ako aj prílohou I bodom 1 písm. f) k smernici 2009/72, nezávislý a vykonáva túto právomoc tak, že uplatňuje rýchle, efektívne, transparentné, jednoduché a nenákladné postupy pri vybavovaní sťažností, ktoré umožňujú spravodlivé a rýchle riešenie sporov.

40 Členské štáty tiež môžu zveriť túto právomoc regulačnému orgánu, pričom výraz „regulačný orgán [má] minimálne tieto právomoci“, použitý v článku 37 ods. 4 smernice 2009/72, znamená, že mu možno priznať iné právomoci ako tie, ktoré sú výslovne uvedené v článku 37 tejto smernice. Ak sa

členský štát rozhodne zveriť túto právomoc regulačnému orgánu, z článku 37 ods. 11, 16 a 17 uvedenej smernice jasne vyplýva, že postavenie strany, ako aj právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu regulačného orgánu, sa musia odberateľovi elektriny v domácnosti priznať.

41 V tomto prípade vnútroštátny súd, Energetický úrad a fínska vláda uviedli, že príslušný vnútroštátny orgán, ktorý rozhoduje o sťažnosti spotrebiteľa proti elektroenergetickému podniku, je Kuluttajariitalautakunta (Rada pre spotrebiteľské spory, Fínsko), pred ktorou má sťažovateľ postavenie strany konania. Navyše tento spotrebiteľ môže adresovať sťažnosť spotrebiteľskému ombudsmanovi, pred ktorým spotrebiteľ naopak nemá postavenie strany. Ako vyplýva z bodu 39 tohto rozsudku, takýto mechanizmus nie je v rozpore so smernicou 2009/72, pokiaľ takto určený mimosúdny orgán je nezávislý a vykonáva túto právomoc tak, že uplatňuje rýchle, efektívne, transparentné, jednoduché a nenákladné postupy pri vybavovaní sťažností, ktoré umožňujú spravodlivé a rýchle riešenie sporov.

42 Energetický úrad a fínska vláda tiež uviedli, že fínska právna úprava ukladá tomuto orgánu povinnosť vybavovať žiadosti o vyšetrovanie, ktoré mu boli predložené, a že postavenie osoby, ktorá podala žiadosť o vyšetrovanie, nie je postavením strany, ale informátora, čo umožňuje regulačnému orgánu plniť si svoju monitorovaciu povinnosť. Na pojednávaní pred Súdnym dvorom fínska vláda spresnila, že rozhodnutie, ktoré tento orgán prípadne prijme v tomto rámci, nie je záväzné pre ostatné orgány verejnej moci. Takéto riešenie sa nezdá byť v rozpore s povinnosťami uloženými členským štátom smernicou 2009/72, keďže je spôsobilé umožniť splnenie si monitorovacích povinností zverených regulačnému orgánu článkom 37 tejto smernice bez toho, aby došlo k zásahu do práv spotrebiteľov stanovených touto smernicou a najmä do ich práv využiť mimosúdne postupy riešenia sporov, ktoré zodpovedajú požiadavkám pripomenutým v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.

43 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položené otázky odpovedať tak, že článok 37 smernice 2009/72 sa má vykladať v tom zmysle, že neukladá členským štátom povinnosť priznať regulačnému orgánu právomoc riešiť spory medzi odberateľmi elektriny v domácnosti a prevádzkovateľmi sústavy a v dôsledku toho priznať odberateľovi elektriny v domácnosti, ktorý regulačnému orgánu adresoval sťažnosť proti prevádzkovateľovi sústavy, postavenie „strany“ v zmysle tohto ustanovenia a právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu prijatému týmto orgánom v nadväznosti na túto sťažnosť.

O trovách

44 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Článok 37 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES, sa má vykladať v tom zmysle, že neukladá členským štátom povinnosť priznať regulačnému orgánu právomoc riešiť spory medzi odberateľmi elektriny v domácnosti a prevádzkovateľmi sústavy a v dôsledku toho priznať odberateľovi elektriny v domácnosti, ktorý regulačnému orgánu adresoval sťažnosť proti prevádzkovateľovi sústavy, postavenie „strany“ v zmysle tohto ustanovenia a právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu prijatému týmto orgánom v nadväznosti na túto sťažnosť.

Podpisy